

"BARSKA PLOVIDBA" AD BAR

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2017. GODINU

Mart 2018. godine

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Sadržaj:

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA.....	14
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	21
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	24
5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	25
6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	26
7. POSLOVNE JEDINICE	26
8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	26
9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM.....	27
10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA.....	28
11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA.....	29

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Opšte informacije o preduzeću – istorijat i razvoj kompanije

Barska plovidba akcionarsko društvo, Bar (u daljem tekst, „Društvo“) osnovano je 20. oktobra 2000.godine, a postupak registracije okončan je 5.februara 2001. godine nakon statusne segmentacije AD „Prekookeanska plovidba“, Bar. Barska plovidba je akcionarsko društvo sa mješovitom strukturom kapitala. Društvo je do 22. novembra 2002. godine poslovalo pod nazivom „Putnički terminal“ AD, Bar (u daljem tekstu “Putnički terminal”).

„Putnički terminal“ je upisan u sudski registar Rješenjem Privrednog suda u Podgorici Fi. 280/2001. U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima (“Sl. list CG”, br.6/02 i “Sl. list CG”, br. 17/07), dana 12. avgusta 2002. godine za „Putnički terminal“ je izvršeno ažuriranje registracije u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0001781/001.

U skladu sa Odlukom Skupštine akcionara od 22. novembra 2002. godine, „Putnički terminal“ je promijenio naziv u „Barska plovidba” AD, Bar. Novi naziv Društva zaveden je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 27.novembra 2002.godine, pod registracionim brojem 4-0001781/002. Datum posljednje promjene 13.12.2017.godine, broj promjene 034.

Naziv „Barska plovidba“ je u skladu sa pomorskom tradicijom grada Bara, gdje je 1926. godine formirano Društvo takvog naziva za pružanje usluga u pomorskom saobraćaju.

Sjedište Društva je u Baru, Obala 13. jul bb.

Osnovna /pretežna i pomoćne djelatnosti poslovanja

Osnovna djelatnost Društva je obavljanje pomorskog saobraćaja, usluga putničkog terminala i drugih pratećih usluga u vezi sa osnovnom djelatnošću Društva.

Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi

Kao vlasnik dva teretna broda tipa bulk carrier za prevoz rasutog tereta, Barska plovidba AD Bar najveći dio prihoda ostvaruje od najma ta dva broda. Ugovori koji traju od 20.09.2014. i 11.10.2014. godine za brodove Bar i Budva , produžavaju se

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

na period od jedne godine sa istim unajmiteljem, kompanijom Sea Pioneer LTD iz Londona. Osim toga dugi niz godina najznačajniji prihod Kompanije bio je od prevoza robe i putnika na linijama između Crne Gore i Italije. Prodajom putničkog broda Sveti Stefan II i nemogućnošću pronalaženja polovnog broda na tržištu koji bi preuzeo liniju, Barska plovidba je kao prelazno rješenje potpisala ugovor o agentiranju broda Dubrovnik riječke Jadrolinije i na taj način omogućila održavanje linije sa Italijom, a sa druge strane upošljavanje svoje radne snage i ostvarenje značajnih prihoda. Osim navedenog Barska plovidba jedan dio prihoda ostvaruje i izdavanjem velikog broja poslovnih prostora koje ima u svom vlasništvu a koji se nalaze na atraktivnim lokacijama u Baru.

Upravljačku strukturu Kompanije čini:

- Skupština akcionara,
- Odbor direktora (5 članova),
- Izvršni direktor
- Zamjenik Izvršnog direktora

Organizacioni segmenti preduzeća su:

- Uža uprava
- Komercijalni sektor,
- Finansijski sektor,
- Sektor za pravne i opšte poslove,
- Sektor za putnički i robni promet, agencijske poslove i špediciju (Agencija)
- Tehnički sektor,
- Ostali organizacioni djelovi:
 - Služba marketinga.

U Kompaniji je zaposleno 46 lica, od čega su 44 lica u stalnom radnom odnosu, a 2 lica u radnom odnosu na određeno vrijeme. Osim navedenog broja tu je još u svakom momentu oko 46 pomoraca koji su angažovani na brodovima Kompanije. Uzimajući sve u obzir u Kompaniji je ukupno zaposleno oko 92 lica. Svi pomorci, bez izuzetka, angažuju se kroz ugovorni radni odnos preko zaključivanja i potpisivanja Contract of Employmenta.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Stvaranje organizovanih poslovnih cjelina ima za cilj osmišljavanje rada s jasnom i otvorenom perspektivom, odnosno boljom valorizacijom objekata, sredstava i upošljavanjem radnika, uz savremenu organizaciju menadžmenta. U cilju nalaženja optimalnog rješenja u vezi sa navedenim predlozima mjera obavljene su konsultacije sa resornim Ministarstvom. Specifičnost prekomorskog transporta, proizašla iz njegovog međunarodnog karaktera, nameće pomorskim kompanijama, nosiocima ove djelatnosti, potrebu za visoko osposobljenim i stručnim kadrovima. Iskustvo koje u tom smislu posjeduje menadžment Barske plovidbe AD stvara preduslove za doseganje vizije ove kompanije «Biti lider u pomorskom prevozu putnika i tereta u regionu i šire».

Činjenice da Barska plovidba u svojoj floti broji dva teretna broda, da zapošljava značajan broj stalnih radnika i pomoraca govori o poziciji i snazi koju ima u svojoj grani. Podatak da godišnje na putu ka Evropi usluge ovog preduzeća ili njegovog supstituta potraži oko 55.000 putnika sa oko 10.000 vozila dovoljno govori o značaju koji ova kompanija ima u razvoju crnogorske privrede, a posebno turizma. Menadžment Barske plovidbe čini ogromne napore na prevazilaženju brojnih problema u pronalaženju odgovarajućeg putničkog broda za ovu liniju a u cilju izgradnje kvalitetnog i susjednim državama konkurentnog putnog pravca.

Dobro isplanirana poslovna aktivnost Barske plovidbe AD je siguran put ka realizaciji ciljeva. Obuhvatanjem svih aspekata poslovanja Kompanije (pravnih, finansijskih, komercijalnih, tehničkih i dr.) stvaraju se preduslovi za postizanje maksimalnih rezultata. Po tom pitanju, Barska plovidba se može svrstati u red uspješnih crnogorskih kompanija.

Vlasništvo i struktura kapitala

U vlasničkoj strukturi preduzeća Barska plovidba AD Bar najveći procenat vlasništva imaju fizička lica 44,1625 %, zatim država koja je vlasnik 18,6348 % akcija ovog preduzeća, Investiciono-razvojni fond ima udio od 16,1562 % u preduzeću, Republički fond PIO 12,8314 %, dok Zavod za zapošljavanje RCG posjeduje 4,2771 % akcija preduzeća. Ostala pravna lica posjeduju 3,9380 %.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Tabela br. 1: Vlasnička struktura na 31.12.2017. godine

Akcionari	Br. Akcija	Procenat
Država	428.454	18,6348%
Fond za razvoj Crne Gore	371.465	16,1562%
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	295.021	12,8314%
Zavod za zapošljavanje Crne Gore	98.340	4,2771%
Ostala pravna lica	90.451	3,9380%
Fizička lica	1.015.391	44,1625%
Ukupno akcija	2.299.213	100,00%

Barska plovidba AD Bar raspolaže nekretninama, opremom i dva teretna broda u okviru osnovnih sredstava. Što se tiče nekretnina, ovo Društvo je vlasnik:

- Putničkog terminala (2.852 m², izgrađenog 1987/2001. godine);
- Putničke Agencije (225 m², izgrađene 1986. godine;
- Stare Agencije (230 m², izgrađene 1976. godine);
- Poslovne zgrade u ul. Maršala Tita 42 (1.825 m², izgrađene 1966. godine);
- Predstavništvo u Beogradu, Trg Nikole Pašića 7, površine 44.29 m²

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Od opreme Društvo raspolaže voznim parkom koga čine:

- Mercedes C 200 CDI (god.proizv.2008.)
- Audi A4 TD (god. proizvodnje 2004.);
- Renault Megane (god. proizvodnje 2006.);
- Reno cangoo (god. proizvodnje 2010.);

Barska plovidba je vlasnik dva teretna broda:

- BAR
- BUDVA

Slika 4. Brod Bar

Slika 5. Brod Budva

Poslovno okruženje (industrija, Crna Gora, Evropa), kretanje cijena, kursa, BDP-a, promjena zakonske regulative

1.Što se tiče najvažnijeg izvora prihoda za Kompaniju, a to je upošljavanje dva teretna broda na međunarodnom tržištu, ogroman uticaj se osjeća kroz rast i pad tržišta najma. Stalnim praćenjem tržišta pokušava se ugovoriti maksimalna cijena najma kroz pregovore sa unajmiteljem.

2.Prevoz robe i putnika na linijama sa Italijom u sopstvenoj režiji ili agentiranjem broda u tuđem vlasništvu podložno je raznim tržišnim uticajima i na njegov obim utiču razni faktori iz okruženja.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Neki od važnih uticaja bi se mogli navesti kao na primjer:

- Integracija i punopravno članstvo Crne Gore u šire međunarodne asocijacije;
- Dinamiziranje privrednog razvoja Crne Gore koji će rezultirati izvoznim poslovima i učestalijim prometom ljudi i roba prema Italiji (koridor Beograd-Bar-Bari, uz korišćenje trajektnih veza prema Italiji);
- Povezivanje ponude regionalno kompatibilnih tržišta;
- Unapređenje nivoa turističkih usluga u Crnoj Gori (obnova i izgradnja novih turističkih kapaciteta u širem prostoru, rast turističkog prometa - posebno kretanja turista iz Italije prema južnom Jadranu, konačno moderno uređenje Marine u Baru i dinamiziranje razvoja nautičkog turizma i dr.);
- Izgradnja dionica autoputa kroz Crnu Goru, čime su stimulisani robni i putnički tokovi s polazišnih destinacija prema graničnom prelazu u Baru;
- Promet preko graničnog prelaza Sukobin, rekonstrukcija puta Skadar – Sukobin i mosta preko Bojane (čime se stvara mogućnost teretnog kamionskog transporta za Skadar i sjevernu Albaniju iz luke Bar), te činjenica da je sve više novootvorenih agencija na sjeveru Albanije (području koje gravitira luci Bar), stvaraju mogućnosti povećanja prometa;
- Izuzetno moderan i sadržajan granični putnički terminal na vrlo propulzivnom punktu;
- Adekvatno upravljanje instrumentima marketinga: marketing koncepcija zasnovana na brizi o kvalitetu realizacije uslužnog programa, koherentnosti cijena, širenju mreže kanala prodaje (agencije u više evropskih zemalja, umjerena promotivna aktivnost);
- Izgradjen imidž kvalitetne uslužne organizacije u domenu pružanja i širenju lepeze i kategorija usluga u prekomorskom saobraćaju;
- Kvalitetan menadžment (»Barska plovidba« AD), adekvatno upravljanje resursima;
- Kvalitetan kadar i konstantno ulaganje u know how;
- Finansijska stabilnost (likvidnost).

Što se tiče ostalih faktora uticaja za Barsku plovidbu je od velikog uticaja na bilanse imala promjena kursa dolara u odnosu na euro. Naime, kreditna obaveza prema kineskoj Eksim banci od 46.400.000,00 USD, koja je nastala u periodu izgradnje teretnih brodova, zahtjeva na kraju svakog izvještajnog perioda kursiranje, odnosno prevođenje u zvaničnu valutu u zemlji, čijim knjiženjem su nastali gubici od cca 10.000.000,00 eura.

Promjena zakonske regulative u Crnoj Gori takođe ima uticaj na nepotrebno usložnjavanje poslovanja Barske plovidbe AD. Prije svega tu mislimo da se prevrednim društvima koja su vlasničkom strukturom u pretežnom vlasništvu Države, nameće primjena zakona koji su nespojivi sa poslovanjem na slobodnom tržištu, a svakako treba da se odnose na budžetske korisnike.

Položaj na tržištu (matično tržište, region, analiza ponude i tražnje)

Zadovoljstvo kupaca proizvodima i uslugama koje preduzeće nudi tržištu pretpostavka je opstanka, rasta i razvoja bilo kojeg preduzeća. Zbog toga je ponudu potrebno zasnovati na dobrom poznavanju tržišta. Upravo iz toga proizilazi potreba da se posebna pažnja posveti analizi tržišta. Analiza tržišta će u nastavku biti prikazana kroz analizu prodajnog i nabavnog tržišta i analizu konkurentske pozicije Kompanije na tržištu. Kada govorimo o prodajnom i nabavnom tržištu moramo razdvojiti poslovanje dva teretna broda i poslovanje broda u našem vlasništvu /ili agentiranje broda u tuđem vlasništvu –na liniji koja povezuje Crnu Goru i Italiju. Specifičnost poslovanja teretnih brodova je da je kako nabavno tako i prodajno tržište vezano za međunarodno poslovanje u svjetskim lukama.

Prodajno tržište vezano za putničko –robni promet na liniji Crna Gora -Italija

“Barska plovidba” AD Bar je dugi niz godina tržištu nudila uslugu pomorskog prevoza putnika i vozila (sa ili bez tereta) na relaciji Crna Gora-Italija (Bar-Bari-Bar i Bar-Ancona-Bar).

U prethodnoj godini prevoz robe i putnika vršila je riječka Jadrolinija brodom Dubrovnik dok je Barska plovidba prihod ostvarivala pružajući usluge generalnog agenta ovom brodu.

Među korisnicima usluga Društva i /ili kompanije za koju vršimo generalno agentiranje mogu se jasno razgraničiti dva, praktično odvojena segmenta.

- I. Na jednoj strani to su putnici koji uslugu koriste za zadovoljenje potrebe za putovanjem zbog ličnih, porodičnih ili poslovnih potreba. Oni putuju sa ili bez putničkog automobila.
- II. Na drugoj strani to su preduzeća-organizacije koje usluge koriste da bi izvršili prevoz robe na ovim relacijama korišćenjem kamiona ili trejlera.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

U I grupi (finalni potrošači) pored putnika iz Crne Gore i Srbije, značajno mjesto pripada putnicima sa Kosova i u manjoj mjeri sjeverne Albanije nastanjenim u Zapadnoj Evropi. U tom smislu posebno su značajna tržišta Italije, Njemačke, Švajcarske, Francuske, ali i drugih zemalja južnog i zapadnog dijela EU.

Kod drugog segmenta (industrijski kupci zainteresovani za transport kamionima) može se izdvojiti jedan broj značajnijih dugogodišnjih partnera .

Karakter roba koje se prevoze čine da je ovaj vid prevoza za njih najbolje rješenje i za očekivati je da će se sa razvojem njihovog posla u EU rasti i potreba za prevozom.

U narednom vremenskom periodu se očekuje nastavak tražnje za osnovnom uslugom koju nudi ova linija.

Nabavno tržište

Dosadašnje iskustvo Preduzeća u poslovanju na nabavnom tržištu, reputacija koja je u tom smislu postignuta, kao i uopšteno posmatrano pozicije dobavljača koji posluju u ovoj grani, govori da dobavljači nijesu ograničavajući faktor kako razvoja Preduzeća, tako ni njegove profitabilnosti.

Konkurencija

Ključni aspekt okruženja Preduzeća predstavlja grana u kojoj ono konkuriše. Grana određuje pravila, kao i intenzitet konkurentne borbe, i samim tim utiče na strategije koje će Kompaniji biti na raspolaganju i posljedično na poslovni rezultat Kompanije. Performanse Preduzeća, samim tim su u velikoj mjeri predodređene uslovima privređivanja, strukturom i karakteristikama, odnosno intenzitetom konkurencije grane u kojoj posluje.

Istovremeno, neka preduzeća u grani zauzimaju poziciju koja im obezbjeđuju veću profitabilnost od drugih, bez obzira na prosječnu profitabilnost grane. Drugim riječima, uspješnost (profitabilnost) preduzeća zavisi kako od strukture i karakteristika grane, tako i od konkurentne strategije odnosno pozicije preduzeća, odnosno mjere u kojoj su potencijali preduzeća (snage i slabosti) prilagođeni karakteristikama grane i tržišta (šanse i prijetnje). U grani u kojoj posluje Barska plovidba na domaćem tržištu prisutna je sporadična pojava konkurencije kao prisutna i izražena opasnost.

Rezimirajući analizu grane može se zaključiti:

- konkurencija na domaćem tržištu je prije sporadična pojava nego stalno prisutna opasnost. Zato se i stepen rivaliteta može ocjeniti kao relativno nizak (konkurencija iz okruženja)
- zbog preklapanja ciljnih tržišta i činjenice da su značajna sredstva uložena u revitalizaciju i razvoj saobraćajne infrastrukture u Albaniji i Hrvatskoj, konkurencija na linijama Bari - Drač i Bari-Dubrovnik predstavlja ozbiljnu opasnost koja vodi gubitku dijela tržišta. Zbog toga se i procjenjuje da je ostajanje na ovom tržištu pretpostavka neutralisanja ove opasnosti koja djeluje iz okruženja.

Vizija, misija, ciljevi

Jasno i razgovjetno postavljena vizija i misija, te na toj osnovi saopšteni globalni i razvojni ciljevi kompanije služe kao:

- osnova za dizajniranje strategije i na njoj zasnovane poslovne politike i ciljeva preduzeća,
- bitna odrednica „izgradnje“ vlastite korporativne kulture preduzeća primjerene vlasničkoj strukturi i zahtjevima tržišta.

Vizija

U najširem smislu, vizija koja uokviruje sve aktivnosti jeste da uz očuvanje dugogodišnje tradicije AD „Barska plovidba“ Bar bude stabilna i uspješna, rastuća kompanija posvećena pružanju usluga zavidnog kvaliteta i najviših standarda sigurnosti. To znači: „Biti kompanija koja će zadovoljiti klijente i akcionare, i istovremeno biti atraktivno mjesto za rad i iskoristiti šansu za mogući rast u regionu“.

Misija

Misija „Barska plovidba“ AD Bar proističe iz njene vizije, tradicije, vezanosti za tržišno područje u kome funkcioniše, vlasničku strukturu i osnovnu djelatnost. S tim u vezi, misija Kompanije je da obezbijedi kvalitetne usluge prevoza kako tereta na međunarodnom tržištu tako i kupovinom putničkog broda obezbijediti kvalitetne usluge prevoza robe i putnika za svoje klijente po prihvatljivim cijenama na način da ojača svoju poziciju na tržištu.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Tržišna misija Kompanije podrazumijeva kontinuirano poboljšanje performansi u korist vlasnika, zaposlenih i klijenata.

- ✓ Korisnici naših usluga - Primarna briga kompanije je stvarnje rezultata u skladu sa očekivanjima naših klijenata, zaposlenih, akcionara, menadžmenta, sindikata, dobavljača i društvene zajednice.
- ✓ Akcionari - Kompanija je u obavezi da štiti i poveća vrijednost kompanije, kao i da sačuva povjerenje u stil i imidž preduzeća.
- ✓ Zaposleni - Kompanija vjeruje u svakog zaposlenog, podstiče ga, jača kreativnost i nagrađuje prave vrijednosti.
- ✓ Društvena odgovornost - Uprava je posvećena nastojanju da doprinese bogatstvu društvene zajednice, da poštuje zakon, poboljša kvalitet života i izbjegava štete.

Strateški ciljevi

Budući razvoj uprava Preduzeća vidi u već postavljenim koordinatama, tj. nastavljanjem strategije ekspanzije poslovanja, u okvirima opredjeljujuće strategije stabilnog rasta.

Strateški ciljevi Preduzeća su:

1. obezbjeđenje što boljih uslova najma dva teretna broda
2. kupovina polovnog putničkog broda ili izgradnja novog
3. obezbjeđenje rasta izraženo obimom pruženih usluga (broj prevezenih putnika, automobila i sl.)
4. držanje koraka sa konkurencijom, s fokusom na povećanje produktivnosti i poboljšanje kvaliteta pruženih usluga.
5. širenje djelatnosti na dalji razvoj cargo flote.

Globalni ciljevi

Kompanija namjerava da se širi unutar postojećeg tržišta usluga, štiteći i jačajući svoju poziciju.

U skladu sa takvim stavovima uprave, globalni cilj „Barska plovidba“ AD Bar se može definisati kao nastojanje da se nabavkom polovnog putničkog broda ili izgradnjom novog stvore uslovi da se preveze što veći broj putnika i automobila, na što kvalitetniji način i uz zadovoljavajući rast profita.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Da se kroz potpisivanje ugovora o najmu teretnih brodova dostigne optimalan iznos najma čime bi se podmirila kreditne i tekuće obaveze iz poslovanja.

Ukoliko se u opštim naznakama iskažu ciljevi po svojim prioritetima, onda bi prijedlog ciljeva „Barska plovidba“ AD Bar bio sljedeći:

- 1.** Zadovoljstvo klijenata i kvalitet i sigurnost usluga. Usluge prevoza putnika i automobila obavljati kvalitetno, sigurno i po povoljnim cijenama.
- 2.** Profit. Obezbjedenje zadovoljavajućeg iznosa profita na godišnjem nivou koji bi bio dovoljan za izdvajanje dividende vlasnicima i sredstava za dugoročno planiranje razvoja.
- 3.** Standard zaposlenih. Zarade zaposlenih, sigurni uslovi za rad i socijalna sigurnost moraju biti prvenstvena briga uprave Preduzeća.
- 4.** Produktivnost. Produktivnost rada podići na zavidan nivo u odnosu na konkurenciju, ali koji neće voditi pretjeranom iznurivanju zaposlenih i raubovanju sredstava.
- 5.** Sigurnost i ekološka bezbjednost. Poštovati sigurnosne i ekološke standarde kako ne bi dolazilo do povreda, gubitka imovine i kako bi se izbjegla bilo kakva opasnost za okolinu.
- 6.** Društvena odgovornost. Briga preduzeća je i da doprinese bogatstvu zajednice i lokalne samouprave, da se povinuje zakonu i izbjegava štete.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata

Finansijski položaj akcionarskog društva, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

- Dobar,
- Prihvatljiv i
- Loš

Dobar je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža obezbjeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti, ako je zaduženost takva da obezbjeđuje punu nezavisnost preduzeća i dobru sigurnost njegovih poverilaca, ako je solventno, ako preduzeće pri stabilnoj novčanoj jedinici iz finansijskog rezultata značajnije uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata uvećava realnu vrijednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu i dio proširene reprodukcije.

Prihvatljiv je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža omogućava održavanje likvidnosti (bez sigurnosti), ako je zaduženost takva da preduzeću obezbjeđuje relativnu nezavisnost i relativnu sigurnost njegovih povjerilaca, ako je solventno, ako u uslovima stabilne novčane jedinice umjereno uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata održava realnu vrednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu reprodukciju.

Loš je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža ne omogućava održavanje likvidnosti, ako zaduženost ne obezbjeđuje nezavisnost preduzeća i sigurnost njegovih povjerilaca, ako je solventnost kritična, ako pri stabilnoj novčanoj jedinici ne uvećava iz finansijskog rezultata sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata ne održava realnu vrednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava ne može finansirati prostu reprodukciju.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2014	2015	2016	2017
A K T I V A					
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002	45,323,101	43,943,673	41,115,667	39,736,148
I. GOODWILL	003				
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004				
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005	45,323,101	43,943,673	41,115,667	39,736,148
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	45,323,101	43,943,673	38,594,471	37,215,52
2. Investicione nekretnine	007			2,520,196	2,520,196
3. Biološka sredstva	008				
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009	0	0	0	0
1. Učešća u kapitalu	010				
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011				
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012				
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013				
D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLIJENO	014			1,097,835	
E. OBRтна SREDSTVA	015	965,665	1,470,861	2,994,950	2,877,958
I. ZALIHE	016	430,925	300,795	322,713	267,129
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017	534,740	1,170,066	2,672,237	2,610,829
1. Potraživanja	018	316,004	649,908	691,589	362,823
2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak	019				
3. Kratkoročni finansijski plasmani	020	2,227	967		
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	145,311	422,811	1,955,018	2,246,682
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	71,198	96,380	25,630	1,324
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	46,288,766	45,414,534	45,207,452	42,614,105

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2014	2015	2016	2017
PASIVA					
A. KAPITAL (102 do 109)	101	4,009,827	142,915	-1,697,960	1,385,732
I. OSNOVNI KAPITAL	102	9,842,010	9,842,010	9,842,010	9,842,010
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
III. REZERVE	104	189,778	189,778	189,778	189,778
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	342,535	342,535	547,541	34,869
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106				
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107				3,083,692
VII. GUBITAK	108	-6,364,496	-10,231,408	-12,277,289	-12,072,617
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109				
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	38,833,103	42,587,699	44,148,147	37,514,448
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	139,235	120,190	129,553	114,854
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112	38,693,868	42,467,509	44,018,594	37,399,594
1. Dugoročni krediti	113	38,693,868	42,467,509	44,018,594	37,399,594
2. Ostale dugoročne obaveze	114				
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	736,579	1,086,226	1,379,855	1,530,384
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	2,709,257	1,597,694	1,377,500	2,190,853
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	2,709,257	1,597,694	1,377,500	2,190,853
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118	566,002			1,289,664
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119				
3. Obaveze iz poslovanja	120	1,277,985	820,622	484,003	237,224
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	835,526	740,749	870,762	645,275
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122	29,744	36,323	22,735	18,690
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123				
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124				
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	46,288,766	45,414,534	45,207,542	42,614,105

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA						
Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2014	2015	2016	2017
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	7,190,624	11,459,460	10,146,123	5,396,076
1	Prihodi od prodaje	202	7,009,980	11,198,833	9,917,930	5,224,695
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203				
3	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204				
4	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205				
5	Ostali poslovni prihodi	206	180,644	260,627	228,193	171,381
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	7,177,409	9,700,720	9,434,143	5,873,884
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208	462,406	413,476	406,365	15,534
2	Troškovi materijala	209	2,323,678	2,296,416	1,560,490	463,982
3	Tr. zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	1,576,704	2,594,952	2,615,891	2,248,378
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	742,116	1,633,858	1,961,869	1,399,823
5	Ostali poslovni rashodi	212	2,072,505	2,762,018	2,889,528	1,746,167
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	13,215	1,758,740	711,980	-477,808
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	67,588	1,477,831	2,145,512	5,378,442
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	4,294,743	6,738,897	4,501,999	1,196,590
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	-4,227,155	-5,261,066	-2,356,487	4,181,852
I	OSTALI PRIHODI	217	193,827	30,266	86,149	95,671
II	OSTALI RASHODI	218	137,829	45,204	240,411,85	572,666
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI	219	55,998	-14,938	-154,263	-476,995
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	220	-4,157,942	-3,517,264	-1,798,770	3,226,891
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221				
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA	222	-4,157,942	-3,517,264	-1,798,770	3,226,891
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/	223	0	0	0	0
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava rasp. za prod.	224				
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nek., postrojenja, opreme	225				
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. dr.	226				
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka	227				
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228				
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	503,718	349,648	268,225	143,200
1	Tekući porez na dobit	230				
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	503,718	349,648	268,225	143,200
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	-4,661,660	-3,866,912	-2,066,995	3,083,692
J	ZARADA PO AKCIJI					
1	Osnovna zarada po akciji	233				
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234				

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Pokazatelji ekonomičnosti

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupni prihodi</i>	7,452,039	12,967,557	12,589,119	10,870,189
<i>Ukupni rashodi</i>	11,609,981	16,484,821	14,548,165	7,643,297
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	0.64	0.79	0.87	1.42

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Poslovni prihodi</i>	7,190,624	11,459,460	10,146,123	5,396,076
<i>Poslovni rashodi</i>	7,177,409	9,700,720	9,434,143	5,874,042
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	1.00	1.18	1.07	0.92

Pokazatelji likvidnosti

<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	145,311	422,811	1,955,018	2,246,682
<i>Kratkoročne obaveze</i>	2,709,257	1,597,694	1,377,410	2,190,871
<i>Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze</i>	0.05	0.26	1.42	1.03

<i>Tekuća likvidnost</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	965.665	1.470.861	2.994.950	2.877.958
<i>Kratkoročne obaveze</i>	2.709.257	1.597.694	1.377.410	2.190.871
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze</i>	0.36	0.92	2.17	1.31

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Koeficijent ubrzane likvidnosti	2014	2015	2016	2017
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	534,740	1,170,066	2,672,237	2,610,829
<i>Kratkoročne obaveze</i>	2,709,257	1,597,694	1,377,410	2,190,871
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze</i>	0.20	0.73	1.94	1.19

Koeficijent finansijske stabilnosti	2014	2015	2016	2017
<i>Stalna imovina</i>	45.323.101	43.943.673	41.114.667	39.736,148
<i>Kapital</i>	4.009.827	142.915	-1.697,960	1,385,732
<i>Dugoročne obaveze</i>	38.693.868	42.467.509	44.018.594	37.399.594
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)</i>	1.06	1.03	0.97	1.02

Pokazatelji zaduženosti

Koeficijent zaduženosti	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	41,403,125	44,065,203	45,396,094	39,590,465
<i>Ukupna imovina</i>	46,288,766	45,414,534	45,208,452	42,695,548
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0.89	0.97	1.00	0.93

Koeficijent finansijskog leveridža	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	41,403,125	44,065,203	45,396,094	39,590,465
<i>Ukupan kapital</i>	4,009,827	142,915	-1,697,960	1,385,732
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	10.33	308.33	-26.75	28,57

Faktor zaduženosti	2014	2015	2016	2017
<i>Ukupne obaveze</i>	41,403,125	44,065,203	45,396,094	39,590,465
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	742,116	1,633,858	1,998,782	4,483,654
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	55.79	26.97	22.71	8.86

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Pokazatelji profitabilnosti

EBIT	2014	2015	2016	2017
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	-4,157,942	-3,517,264	-1,798,770	3,226,891
<i>Rashodi kamata</i>	246,588	912,014	874,991	808,477
Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata	-3,911,354.00	-2,605,249.80	-923,779	4,035,368

EBITDA	2014	2015	2016	2017
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	-4,157,942	-3,517,264	-1,798,770	3,226,891
<i>Rashodi kamata</i>	246,588	912,014	874,991	808,477
<i>Amortizacija</i>	742,116	1,633,858	1,961,869	1,399,962
Rezultat prije op + Kamate + Amortizacija	-3,169,238.00	-971,391.80	1,038,090	5,435,330

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

- Skupština – donošenje i usvajanje statuta, finansijskog plana, izvještaja o radu, godišnjih računa, biranje članova Odbora direktora, predsjednika i sl.
- Odbor direktora – upravljanje društvom. Informacije o sastavu, poslovniku, sjednicama, promjenama, naknadama i sl.

Društvom upravlja Odbor direktora u sledećem sastavu:

- ✓ Ljubomir Kočović – predsjednik
- ✓ Radoica Lazarević – član
- ✓ Predrag Ivanović – član
- ✓ Bedrija Bibezić – član
- ✓ Miloš Raičević – član

Poslovníkom o radu Odbora direktora regulisana su sva pitanja vezana za način rada i odlučivanja Odbora direktora. Nadoknada za članstvo i obavljanje funkcije predsjednika Odbora direktora utvrđuje se Odlukom Skupštine akcionara, a na osnovu Zakona o zaradama u javnom sektoru u Crnoj Gori.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

- Revizorski odbor

Revizorski odbor je formiran u skladu sa Zakonom o reviziji (Sl.list CG 001/17 od 09.01.2017.)Na osnovu člana 30 Zakona revizorski odbor mora imati najmanje tri člana.Najmanje jedan član revizorskog odbora mora imati znanje iz oblasti računovodstva i revizije i ne smije biti zaposleni,akcionar ili član organa upravljanja u pravnom licu.Zadatak revizorskog odbora je da prati postupak finansijskog izvještavanja,prati unutrašnje kontrole u društvu,prati zakonom propisanu reviziju,prati izbor nezavisnog revizora i daje Skupštini preporuke za njihov izbor.

Revizorski odbor radi u sastavu:

- ✓ Pavićević Igor – predsjednik
- ✓ Mašanović Dragana – član
- ✓ Vešović Maja - član

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Preduzeće barska plovidba AD Bar, vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

3.2. Društvena - korporativna odgovornost

Korporativno upravljanje je odnos između menadžera kompanije, direktora i vlasnika kapitala i institucija koje čuvaju i investiraju svoj kapital kako bi ostvarile prihod. Korporativno upravljanje postalo je jedna od najvažnijih tema u biznisu širom svijeta.

Bavi se odnosima između različitih nosilaca interesa u odnosu na kontrolu kompanija. Korporativno upravljanje bavi se odnosima između vlasnika kompanije-akcionara i onih koji upravljaju poslovanjem kompanije – administracijom koju su akcionari unajmili da vodi kompaniju. Svaka kompanija

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

postoji kako bi maksimizirala profit. Korporativno upravljanje je sredstvo za ostvarivanje cilja postojanja kompanije, a ne cilj sam po sebi.

Odbor direktora kompanije je povjerenik (agent) akcionara sa osnovnom dužnošću da povećava profit kompanije. Akcionari vrše kontrolu nad kompanijom izborom direktora. Menadžeri kompanije imaju prvenstvenu dužnost da postupaju u interesu akcionara. Cilj sistema korporativnog upravljanja je da obezbijedi da radnje menadžera kompanije i direktora odražavaju želje njenih akcionara. Odbor direktora je odgovoran za upravljanje kompanijama. Uloga akcionara u upravljanju je da imenuje direktora i revizora. Odgovornosti direktora obuhvataju ustanovljavanje strateških ciljeva kompanije, omogućavanje vodjstva kako bi se oni implementirali, kontrolu upravljanja biznisom i izvještavanje akcionara o upravljanju.

Sistem korporativnog upravljanja u CG postavljen je Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o HOV. Time je omogućeno ostvarivanje osnovnih principa korporativnog upravljanja i to:

- siguran metod registracije vlasništva
- prodaja ili prenos akcija
- blagovremeno i redovno informisanje o preduzeću
- pravo na učešće i pravo glasa na skupštini akcionara
- pravo na izbor članova organa upravljanja
- pravo na učešće u dobiti preduzeća
- jednak tretman svih akcionara
- objavljivanje informacija i transparentnost.

Društvenu – korporativnu odgovornost Kompanija naročito iskazuje kroz:

- Podršku projektima koji se bave zaštitom životne sredine,
- Podršku kulturi i sportu (sponzorstva),
- Doprinosa zdravstvu (donacije zdravstvenom sistemu),
- Pomoć mladim talentima i njihovo obrazovanje (stipendije).

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

- Izvještajni entitet može biti osnovan s ciljem da poslovnu aktivnost zbog koje se osniva obavlja trajno, što znači da se u trenutku njegovog osnivanja ne očekuje likvidacija u sagledivoj budućnosti – **Izvještajni entitet koji posluje kontinuirano.**
- Izvještajni entitet može biti osnovan sa ciljem da se obavi jedan određeni poslovni poduhvat i da se po njegovom okončanju taj isti entitet likvidira – **Izvještajni entitet osnovan za jedan poslovni poduhvat.**
- Izvještajni entitet vremenom, usled lošeg poslovanja, može izgubiti sposobnost kontinuiranog poslovanja – **Izvještajni entitet koji je izgubio sposobnost nastavka poslovanja.**

Preduzeće Barska plovidba AD Bar, osnovano je i posluje u skladu sa **Going Concern** principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

Vezano za planirani budući razvoj, urađena je projekcija novčanog toka za period od 3 poslovne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća. U nastavku je data projekcija novčanog toka za period 2018-2020:

Projekcija novčanog toka

	2018	2019	2020
PRILIVI	€	€	€
Priliv od teretnih brodova	5.360.000	5.630.000	5.812.000
Prilivi shodno ugovoru sa Jadrolinijom	220.000	230.000	242.000
Prilivi od izdavanja poslovnih prostora	150.000	160.000	168.000
Ostali poslovni prilivi	20.000	22.000	24.000
<i>Ukupni planirani novčani prilivi</i>	5.750.000	6.042.000	6.246.000
ODLIVI			
Odlivi za teretne brodove	4.600.000	4.715.000	4.850.000
Ostali odlivi	900.000	925.000	1.050.000
<i>Ukupni planirani novčani odlivi</i>	5.500.000	5.640.000	5.900.000
NETO NOVČANI TOK	250.000	292.000	346.000

Treba napomenuti da je krajnji rezultat značajno uslovljen tržišnim promjenama varijabli (prvenstveno kursnih razlika i pariteta Eura i USD) koje determinišu finansijski rezultat poslovanja za posmatrani planski period, kao i knjigovodstvenim kategorijama od kojih je najznačajnija amortizacija.

Potreban priliv za ostvarenje praga rentabilnosti u 2018. godini iznosi 5.500.000 € što čini oko 95% ukupno planiranih priliva. Dakle, da bi preduzeće ostvarilo neutralni poslovni rezultat (Poslovna dobit = 0) potrebno je ostvariti prilive od 5.500.000 €. Ostvarenjem priliva u ovom iznosu potpuno se pokrivaju planirani novčani odlivi. Generisanje poslovnih priliva iznad ovog iznosa vodi preduzeće u zonu stabilnog poslovanja.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. Istraživanje i razvoj

- Uvođenje i efikasno korišćenje novih tehnologija
- Modernizacija opreme
- Automatizacija poslovanja
- Naučno-istraživačke, razvojne i tehnološke studije

Investicije u novu tehnološku opremu, modernizacija i proširenje kapaciteta te poslovanje u skladu sa održivim razvojem temeljne su razvojne komponente koje se prenose i u naredne periode.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

- Profesionalni razvoj zaposlenih:
- Inicijalna profesionalna edukacija,
- Kontinuirana profesionalna edukacija,
- Selekcija novozaposlenih,
- Saradnje sa obrazovnim institucijama,
- Stručno osposobljavanje,
- Obuke za zaposlene,

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Preduzeće Barska plovidba AD Bar u toku 2017. godine, nije vršilo otkup sopstvenih akcija.

Takođe, preduzeće ne namjerava da stiče sopstvene akcije u narednom periodu.

7. POSLOVNE JEDINICE

Preduzeće Barska plovidba AD Bar u svom sastavu nema posebne poslovne jedinice.

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Barska plovidba AD Bar ima definisanu politiku upravljanja finansijskim instrumentima kroz temeljna načela sa ciljem da se:

- Osigura kratkoročna i dugoročna likvidnost,
- Obezbjedi sigurnost ulaganja.

Krajnji cilj upravljanja finansijskim instrumentima je ostvarenje maksimalnog prinosa uz minimalni rizik.

Finansijsku imovinu ovog pravnog lica u prethodnom periodu, činili su gotovina i gotovinski ekvivalenti i potraživanja. U narednom periodu, Barska plovidba AD, planira da strukturu finansijske imovine unaprijedi u korist gotovine i gotovinskih ekvivalenata, čime će održati kratkoročnu i dugoročnu likvidnost i finansijsku stabilnost.

Finansijske obaveze ovog preduzeća čini kreditni aranžman sa kineskom Exim bankom u iznosu od 46.400.000 \$ za potrebe gradnje dva teretna broda tipa bulkcarier:

- ugovorena kamatna stopa je 2%
- grejs priod 5 godina
- ukupan period otplate 20 godina.

Osim kredita, finansijske obaveze čine i obaveze prema dobavljačima, a koje preduzeće redovno izmiruje u rokovima dospijeca.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces kojima organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cjelokupnom portfoliju aktivnosti.

Cilj sistema upravljanja rizicima u preduzećima je stvaranje vrijednosti i smanjenje posledica rizika.

- Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici.
- To zahtijeva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.
- Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.
- Ciljevi i metode upravljanja rizicima - obezbjeđenje dodatnih garancija za dostizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i sprečavanja rizika, definisanja efektivnih mera obezbeđenja maksimalne efikasnosti za upravljanje rizicima

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Barska plovidba AD izložena je finansijskim rizicima koji se mogu klasifikovati u dvije grupe:

- Finansijski rizici na koje se ne može uticati – pretežno cjenovni rizici koji uključuju kamatnu stopu i devizni kurs
- Finansijski rizici na koje se može uticati – posledica naših odluka (o investiranju, izboru kupca, zaduživanju itd.)

Osnovne finansijske rizike kojima je izloženo naše društvo, čine:

- Rizici cijena su vezani za promjenu cijena robe na robnim berzama, promjene kamatnih stopa i cijena finansijskih instrumenata.
- Kreditni rizici vezan je prije svega uz sigurnost i potpunost naplate potraživanja od kupaca u trenutku dospijea te unovčavanju drugih potraživanja i plasmana.
- Tržišni rizici proizilaze iz opštih nepovoljnih uslova poslovanja, smanjenja potražnje, zakonskih ograničenja i regulative domicilne zemlje i zemalja poslovnih partnera, socijalnih i drugih uslova i ograničenja.
- Rizicima novčanog toka, odnosno rizik likvidnosti vezan je uz izvršenje tekućih obaveza u trenutku dospijea.
- Valutni rizik kao promjena kursa domaće valute u odnosu na strane valute.

Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Pravno lice Barska plovidba AD Bar, kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodi pravno lice, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju društva kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

Da bi pravno lice efikasno upravljalo navedenim rizicima, potrebno je da primijeni novi koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnom politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Po završetku procesa identifikovanja i procjena prijetnji, kvalifikovana osoba preuzima odgovornost za efektivni menadžment rizika. Priroda same klasifikacije rizika u pravnom licu zahtijeva različite vještine koje primjenjujemo u procesu menadžmenta rizika Barske plovidbe AD Bar.

Novi standard revizije MRevS 701 – Saopštavanje ključnih revizorskih pitanja – uključuje, i poseban akcenat stavlja na analizu rizika u kontekstu otkrivanja nedostataka u pravnom licu koji se odnose na povećan rizik materijalno pogrešnog iskaza ili značajan rizik identifikovan u skladu sa MRevS 315 (značajne promjene koje su se desile u odnosu na prethodni finansijski period; određene vrste transakcija u kojima je revizor naišao na poteškoće prilikom sprovođenja revizorskih postupaka, promjene u okruženju entiteta, finansijskim uslovima ili aktivnostima koje imaju značajan uticaj).

U finalnoj fazi se konsolidovana procjena rizika za pravno lice prezentira Izvršnom direktoru, Odboru za reviziju i Odboru direktora.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove društva su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

U nastavku dajemo **Registar rizika** za naše pravno lice, zajedno sa **Ocjenom inherentnog rizika**:

<u>Tretiranje rizika</u>	Opis
Prihvatanje	<i>Postojanje svijesti o riziku ali isti je u skladu sa apetitom za rizikom, uglavnom zato što su troškovi tretiranja ovakvog rizika veći od posledica njegovog ostvarivanja.</i>
Smanjivanje uticaja	<i>Postojanje svijesti o riziku i pristupanju aktivnostima kako bi se isti sveo na prihvatljiv nivo, koristeći sistem internih kontrola.</i>
Transferisanje	<i>Prebacivanje rizika na treće lice (npr. osiguravajuće polise).</i>
Eliminacija uzroka	<i>Rukovodstvo donosi odluku o eliminaciji, odnosno ukidanju poslovne aktivnosti koja dovodi do rizičnog slučaja (npr. povlačenje proizvoda iz asortimana, izbjegavanje poslovanja na određenim teritorijama).</i>

<u>Uspješnost tretiranja rizika</u>	Opis
Potrebno unaprijediti	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su neefikasne u sprečavanju rizičnih događaja odnosno spuštanju trenutnog nivoa rizika na prihvatljiv nivo.</i>
Srednja	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su uspješne u pojedinim djelovima.</i>
Visoka	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su u potpunosti uspješne u sprečavanju rizičnih događaja i u značajnom smanjivanju uticaja usled ostvarivanja rizičnog događaja.</i>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Registar rizika			Ocjena rizika			
Br.	Rizik	Sektor	Uticaj	Vjerovatnoća	Ocjena	Tretiranje rizika
1	Nemogućnost predviđanja negativnih trendova na tržištu	Strateško planiranje	3	1	3	Eliminacija uzroka
2	Gubitak komparativne prednosti u smislu cijene i kvaliteta proizvoda	Budžetiranje i troškovi	2	1	2	Eliminacija uzroka
3	Nemogućnost diversifikacije posla i širenja istog na druge lokalitete	Poslovna strategija	2	2	4	Transferisanje
4	Nemogućnost dostizanja ciljeva i ispunjavanja usvojenog biznis plana	Budžetiranje i troškovi	3	1	3	Eliminacija uzroka
5	Ulaganja u IT nisu u skladu sa zahtjevima poslovanja	Informacione tehnologije	2	2	4	Transferisanje
6	Gubitak prihoda usled nemogućnosti prilagođavanja cijena u skladu sa kretanjima cijena na tržištu	Finansije i računovodstvo	3	1	3	Prihvatanje
7	Postojanje rizika da će loše upravljanje gotovinom dovesti do nedostatka sredstava potrebnih za finansiranje operativnih procesa organizacije	Finansije i računovodstvo	2	1	2	Eliminacija uzroka
8	Neadekvatno upravljanje fizičkom imovinom	Logistika	1	1	1	Eliminacija uzroka
9	Postojanje rizika da će oštećenja brodova rezultirati značajnim finansijskim gubicima i ugroziti nastavak poslovanja organizacije	Finansije i računovodstvo	3	1	3	Smanjivanje uticaja
10	Nemogućnost uspješnog razvoja poslovanja organizacije	Strateško planiranje	2	1	2	Smanjivanje uticaja
11	Kazne, gubitak reputacije i potencijalne prijetnje po nastavak poslovanja usled neusklađivanja sa propisima koji regulišu zaštitu životne sredine u Crnoj Gori	Zakonski i regulatorni okvir	2	1	2	Smanjivanje uticaja
12	Valutni rizik /izloženost promjenama deviznog kursa	Finansije i računovodstvo	3	2	6	Smanjivanje uticaja